

'GRAFITTIS' URBANS: L'EXPERIÈNCIA CLANDESTINA

A colps d'esprai

Al principi van ser negres i hispans. Tota la púrria de Nova York coincidia en el mateix: calia bombardejar la ciutat. I el millor sistema de fer-ho eren els *grafittis*. Els vagons del metropolità s'allitaven blancs i avorrits per despertar-se —hores més tard— colorejats, plens de dibuixos i bombolles. Van ser els inicis de la guerra. Guerra entre les bandes pel control del territori. Guerra amb la policia, que començà a perseguir els pintors clandestins.

Això devia ser a meitat dels setanta. Els joves pintors s'havien fet un tip de llegir còmics *underground* i això havia d'influir en el seu estil pictòric. Els *grafittis* acabarien per convertir-se en l'expressió d'un moviment —el *hip-hop*, la Zulú Nation— que alternava també altres aficions: els balls de carrer —el *break*— i els manifestos polititzats, transmesos a través del *rap*. Després arribà Henry Chalfant. Durant mesos, Henry Chalfant es cabussà en el món subterrani de les bandes. El resultat dels seus treballs fou un vídeo impecable: *The Style Wars* (La guerra dels es-

A Nova York, pintar al metro pot costar la presó. Aquí, la multa no passa de 5.000 ptes.

Però la clandestinitat és present en tot el procés: comença a la botiga, a l'hora d'aconseguir l'esprai.

Ramon Aymerich

La passió pels 'grafittis' s'inicia ací a meitat dels 80.

tils). Va ser la consagració del moviment. Però també la seva entrada a les galeries d'art.

A meitat dels vuitanta, artistes com Lee Quinones o Futura 2000 havien esdevingut artistes cotitzats, preparats per a l'exportació. A l'Estat espanyol, el moviment arribaria pels volts de 1984. Va ser l'època daurada de programes com *Aplauso*, les demostracions atlètiques de *La Juventud baila*. I no cal dir que, a l'hora de fer acrobàcies, els *lolailos* —una vegada abandonats els Chunguitos— es mostraren els més hàbils al moment del ball. Dos anys més tard apareixien també els primers pintors. I per l'abril del 1987, el moviment *hip-hop* celebrava el seu primer encontre a Terrassa.

El 1985, els professors de l'Escola Masana de Barcelona passaren uns quants vídeos del moviment. Va ser el punt de partida d'un dels grups més importants del *grafitti* barceloní: Trepax. Els primers *grafittis* barcelonins havien de fer aparició

'Hip-Hop', una guia urgent

AFRICA BAMBAATAA. Conegut disc-jockey i rapper del grup Soui Sonic Force. Fundador de la Zulú Nation i papà espiritual del moviment.

BREAK. Dansa acrobàtica, de competició entre homes i que té el seu origen en les tècniques atlètiques, la mímica i les arts marcial.

DISC-JOCKEY. Protagonistes del nou llenguatge musical. Amb la música enregistrada com a primera matèria, han arribat al scratch i al cutting.

ELECTRIC BOOGIE. Ball fortament mecanitzat i robotitzat. Juntament amb el break, són les dues danses del moviment.

FILMS. Documents de Henry Chalfant, Rii Kanzaki, Charlie Ahearn o Dona Nada Sedar. També a Hollywood: Beat Street, Breaking, etc.

GRAFITTI. Expressió pictòrica del moviment, molt influïda pel còmic underground: colorisme, expressionisme, núvols i lletres bombolla.

HENRY CHALFANT. Escultor, periodista i fotògraf, responsable de la popularització del moviment amb el film The Style Wars, 1984.

LA JUVENTUD BAILA. Apèndix de l'oblidable programa de TVE Aplauso, propagador del break a tot l'estat.

METRO. Al de Nova York, a meitat dels setanta, s'ini-

ciaren els primers grafitters: ha estat, durant anys, el símbol del poder hip-hop.

NEW YORK. Ara s'ha deixat de pintar al metro i es bombardeja la ciutat des de murals, comunitats de veïns, etc.

PERPETRATOR. Explotador, enganyador, s'utilitza en el moment en què el hip-hop comença a ser comercialitzat a través de galeries i pel·lícules.

QUINONES. Lee, començà a fer grafitis amb The Fabulous Five de Brooklyn i ha acabat com a cotitzat pintor a galeries.

RAP. Modalitat musical que consisteix a engegar al personal un sermó xaró i efectiu sobre una base de música funky.

SCRATCH. Tècnica mitjançant la qual el disc-jockey manipula el plat del disc fent-lo anar endavant i endarrere, tot aconseguint nous sons.

THE CROWN. Rap compost per Gary Bird, emblemàtic del moviment. De Malcolm X a Mohammed Ali, passant per tot l'africanisme radical dels negres d'EUA. □

DOMINIC LAMBERT

A diferència del que passa a EUA, el «grafitti» català no ha entrat als circuits comercials.

al barri de Gràcia per a estendre's, aviat, per tota la ciutat. La de Trepax i els grups que sorgiren després —a diferència dels grups americans— no era una opció ideològica. No hi havia res a explicar i renegaven de les evolucions dels *lolailos* sobre la pista. La fracció pictòrica del moviment havia arribat.

Amb el *grafitti* català, no s'han produït entrades fulminants en els circuits comercials, encara que les sales Metrònom i Transformadors hagin constatat aquestes pràctiques artístiques. El que ara queda del *grafitti* és, això sí, decoració en botigues i bars, i, aviat, en discoteques. I també una altra plaga ciutadana, els *tags*. Unes firmes nervioses, presents a cada cantonada, a qualsevol tros de paret, que mostren una especial obsessió pel retolador. □